

направленных на совершенствование саморегуляции психических состояний и качеств личности. Кроме того, для волейболисток следует разработать программу по их психологической подготовке с обязательным учетом не только специфики этого вида спорта, но и особенностей женской психологической сферы.

Перспективой дальнейших исследований данной проблемы может быть поиск путей и методов оптимизации психологического климата в женских волейбольных командах.

Особливості спортивного відбору при комплектуванні команд масових розрядів

С.А. Руденко – викладач кафедри теорії і методики олімпійського та професійного спорту

Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка,

Сучасна підготовка волейболістів – досить складний педагогічний процес, керування яким здійснює тренер-викладач. Підготовка кваліфікованих волейболістів у навчально-виховному середовищі педагогічного університету здійснюється шляхом залучення студентів факультету фізичного виховання до обов'язкових навчально-тренувальних занять у відділенні підвищення спортивної майстерності з волейболу.

Процес спортивної підготовки у вище зазначеному відділенні розглядається як складна динамічна система, в якій роль органу управління навчально-тренувальною роботою виконує тренер-викладач, а об'єктом впливу стає студент-спортсмен та волейбольна команда в цілому. Динаміка системи спортивної підготовки студентів-волейболістів проявляється в складності самої структури підготовки, яка включає в себе велику кількість взаємопов'язаних та взаємодіючих компонентів, які під впливом спортивної діяльності безперервно змінюють свій стан.

Більшість науковців притримується такої думки, що на шляху досягнення рівня майстерності, волейболіст проходить 8-10 років інтенсивних спортивних тренувань. За А. В. Беляєвим, спортсмени проходять три ступені підготовки:

1. Оволодіння основами гри (3-4 роки, школа, гурток, ДЮСШ);
2. Тренування (4-5 років в навчально-тренувальних групах ДЮСШ);
3. Спортивне удосконалення (від закінчення школи або ДЮСШ (17-18 років) до моменту закінчення активних тренувань та відсутності виступів на змаганнях).

Як правило, найбільш обдаровані волейболісти закінчують школу з I дорослим розрядом, які в подальшому залучаються до команд майстрів, а останні вступають до вузу, продовжуючи підвищувати майстерність у студентському спортивному русі.

Аналізуючи дані паспорту студента, сформовані на початку навчального року, ми можемо зробити висновок, що вчорашні абітурієнти, а сьогодні студенти ВНЗ, вступивши до факультету фізичного виховання, пройшли частково або зовсім не проходили науково обґрунтовані етапи багаторічної підготовки волейболістів. Виявлено, що 40% студентів-першокурсників зупинились на етапі початкової підготовки, що можна пояснити рядом негативних чинників, таких як послаблення позаурочної змагальної діяльності у школах, відсутність оплати за позанавчальну роботу вчителя фізичної культури, тощо.

Звісно, ситуація що склалася викликає у студента сумніви щодо відповідності

модельним характеристикам студента-волейболіста масових розрядів у вузівській команді. Тому перед тренером-викладачем постає необхідність проведення спортивного відбору з метою подальшої комплектації студентської команди масових розрядів. Процес відбору пов'язаний із поглибленим вивченням кожного студента, який має реалізувати власні можливості та покращити рівень спортивних задатків.

Сучасна система відбору слугує основою для своєчасного визначення схильностей та здібностей юнаків, створення сприятливих передумов для більш повного розкриття потенційних можливостей, досягнення духовної й фізичної досконалості, високими спортивними результатами. Відбір є необхідною складовою системи підготовки волейболістів з комплексом заходів, які дають змогу визначити спортсменів, які володіють високим рівнем здібностей до волейболу та якостей організму, які в подальшому забезпечать високу ефективність тренувальної і змагальної діяльності у волейболі.

При відборі до відділення підвищення спортивної майстерності виділяються три обов'язкових етапи:

- 1-й етап – визначення морфофункціонального розвитку волейболістів;
- 2-й етап – оцінка перспективності за рівнем розвитку загальних та спеціальних фізичних якостей, ступеню володіння навичками техніки гри;
- 3-й етап – комплектування команди за принципом відповідності гравця модельним характеристикам, стилю гри, його амплуа.

Виходячи з вище викладеного, необхідно сформулювати основні завдання спортивного відбору волейболістів масових розрядів:

- визначення ігрової спеціалізації (функції), амплуа гравців;
- діагностика ступеню обдарованості та прогнозування потенційного рівня спортивної майстерності;
- організація спортивного відбору.

При відборі волейболістів за ігровими функціями враховують особливості змагальної діяльності нападаючих і зв'язуючих, а також якісні особливості, притаманні гравцям тієї чи іншої функції. До найбільш поширених контрольних випробовувань слід віднести: а) вимірювання швидкості й точності зорового сприйняття; б) визначення особливостей ігрового мислення; в) вимірювання точності передачі м'яча, стоячи обличчям та спиною у напрямку передачі; г) визначення ефективності нападаючого удару (технічна якість, тактичний коефіцієнт).

Обдарованістю студента вважається індивідуальна потенційна своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній галузі діяльності. Розвиток здібностей залежить від задатків, працьовитості та цілеспрямованості спортсменів-волейболістів.

Головним завданням відбору на етапі спортивного удосконалення волейболістів масових розрядів стає з'ясування можливостей спортсмена досягти високого рівня результатів у масовому спорті, успішно виступати на відповідальних змаганнях, з легкістю переносити напружену тренувальну програму та ефективно адаптуватися до використовуваних навантажень.

Реалізація етапів відбору до відділення підвищення спортивної майстерності з волейболу здійснюється за допомогою наступних методів:

- 1) педагогічне спостереження;
- 2) медико-біологічні дослідження;
- 3) контрольні випробовування (тести);
- 4) змагання у вигляді товариських зустрічей.

В системі відбору контрольні випробовування проводяться виходячи з такого розрахунку, щоб визначити не тільки те, що вже вмiє робити студент, але ще і те, що він зможе зробити у подальшому, а саме, виявити його здібності до вирішення рухових завдань, появи рухової творчості, умінню керувати своїми рухами.

Поглиблений спортивний відбір включає в себе дві стадії, засобами відбору на першій стадії є лікарські та педагогічні спостереження, рухливі ігри й тестування. Перший відбір проводиться на початку навчального року (у вересні).

Друга стадія відбору студентів, більш поглиблена, проводиться у жовтні. Пріоритетними завданнями даної стадії є вияв специфічних якостей волейболіста (спритність, стрибучість, акробатичність, наявність ігрового азарту, здатність до орієнтації в просторі, до точних дій та ін.). Об'єктивний відбір студентів для подальшої спеціалізації є основним і вирішальним фактором, що визначає успішність та ефективність навчано-тренувального процесу.

В сучасному спорті при відборі студентів неможливо керуватися одним-двома показниками для визначення перспективності та спортивної придатності. Високий зріст не завжди є надійним показником для зарахування у волейбольну секцію. Для сучасного волейболу цього замало. Тільки комплекс фізичних, функціональних, психологічних показників, рівень розвитку інтелектуальних та фізичних якостей, а також власне бажання до певної спортивної спеціалізації є критеріями відбору студентів.

Підкреслюючи вищесказане, слід відзначити такі критерії двох стадій відбору:

перший – а) стан здоров'я; б) зріст; в) координація рухів; г) реакція; д) раціональність рухів; ж) контрольні нормативи;

другий (поглиблений) – а) наявність спеціальних якостей волейболіста; б) конституційні (морфологічні) ознаки; в) спеціальні особливості; г) здатність до розслаблення; д) залікові нормативи.

При проведенні заходів на першій стадії відбору студентів, тренер-викладач вищого навчального закладу обов'язково фіксує у спеціальному журналі дані лікарського контролю, відзначаючи особливо зростові дані. Але при цьому не акцентується увага на надто високих студентах. Слід урахувати те, що на подальшій спеціалізації з ігрових функцій, як відомо з практики, потрібні не лише високі на зріст спортсмени, а й волейболісти середнього зросту (180-185 см – юнаки та 170-175 – дівчата), які можуть вдало виконувати функції розводячого, а також грати в захисті (ліберо).

Оскільки волейбол є однією з найскладніших спортивних ігор, то, відповідно, при відборі слід враховувати координаційні можливості студента, тобто різноманітність технічних прийомів, тактичних схем захисту і нападу, синхронність при блокуванні, динамічність і емоційність.

Системний та ефективний відбір значно виграє якщо застосовувати відбір за морфометричними показниками студентів-волейболістів, що дасть змогу в подальшому більш якісно організувати тренувальний процес та досягти більш високих спортивних результатів.

Література:

1. Волейбол: учебник для вузов. / Под общ. ред. А.В. Беляева, М.В. Савина, – 4-е изд. – М. : ТВТ Дивизион, 2009. – 360 с.
2. Волков В.М. Спортивный отбор / В.М. Волков, В.Н. Филин. – М. : ФиС, 1983. – 176 с.

3. Губа В.П. Волейбол в университете: Теоретическое и учебно-методическое обеспечение системы подготовки студентов в спортивном клубе: учебн. пособие / В.П. Губа, А.В. Родин. – М. : Советский спорт, 2009. – 164 с.

4. Железняк Ю.Д. Волейбол: учебник для институтов физической культуры / Ю.Д. Железняк, А.В. Ивойлов. – М. : Физкультура и спорт, 1991. – 239 с.

5. Клещев Ю.Н. Волейбол. Подготовка команды к соревнованиям: учебн. пособие / Ю.Н. Клещев. – М. : ТВТ Дивизион, 2009. – 208 с.

Становление ценностных оснований духовного мира ребенку в образовательном пространстве дошкольного учреждения

А.А. Савостина

*соискатель ученой степени кандидата педагогических наук,
отличник общего образования Российской Федерации,
заведующая ДОУ № 192, г. Ростова-на-Дону*

В условиях разрушения культурных традиций, опыта предшествующих поколений, нивелирования истинных ценностей культуры возрастает внимание к проблеме воспитания духовности подрастающего поколения. В изменяющемся обществе педагогическая наука и практика столкнулись с недостаточной разработанностью теоретической и методологической базы воспитания духовности личности. В последние годы проведены фундаментальные исследования, раскрывающие закономерности воспитания духовности школьников, студенчества и молодежи. Однако проблема становления духовности ребенка-дошкольника практически не изучена. Общеизвестно, что фундамент личности закладывается именно в дошкольном возрасте, который характеризуется эмоционально-чувственным восприятием в познании мира, обретением образов-идеалов, как личностных ориентиров, потребностью в собственной значимости. Следовательно, истоки духовности берут свое начало именно в этот период становления личности ребенка. Очевидна необходимость обоснования духовно ориентированного воспитания, изучения начал становления духовности в духовном мире ребенка-дошкольника, процессов присвоения им ценностей и творческого освоения мира. В педагогической науке актуализируется проблема духовного воспитания в его светском понимании. В связи с этим возникает необходимость создания образовательного пространства, как пространства культуры, в котором становление ценностных оснований духовного мира ребенка происходило бы на основе *высших ценностей*, отраженных в родной культуре.

В работе «Путь духовного обновления» И.А. Ильина *духовность* предстает как самое значимое в душе личности, ее главным содержанием, любовью и служением, силой личного самоуправления и силой «поющего сердца», жилищем совести и местонахождением художественного искусства, источником правосознания, истинного патриотизма и основой здоровой государственности и великой культуры. Главное в человеке, – был убежден И.А. Ильин, – это «духовный опыт». «Воспитать человека значит, прежде всего, пробудить в нем... доступ к этому духовному опыту. Только в этом опыте человек может постигнуть, что такое *любовь*, какова ее глубина и сила и в